

Mr Sergej Uljanov
Uprava za međunarodnu
operativnu policijsku saradnju MUP-a,
istraživač saradnik Instituta za uporedno pravo
u Beogradu

Pregledni naučni rad
UDK:341.456:343.9.02+343.431

MEĐUNARODNA POLICIJSKA SARADNJA U BORBI PROTIV ORGANIZOVANOG KRIMINALA, SA POSEBNIM OSVRTOM NA PROBLEM TRGOVINE LJUDSKIM ORGANIMA

Apstrakt

U radu autor analizira fenomen trgovine ljudskim organima sa stanovišta pozitivnih normativnih rešenja Evropske unije i dominantnog oblika međunarodne policijske saradnje, koja se odvija putem Međunarodne organizacije kriminalističke policije INTERPOL. Autor teži da sagleda postojeću krivičnopravnu regulativu Republike Srbije, koja obuhvata trgovinu ljudskim organima, te da je uporedi sa normativnim standardima Evropske unije ukazujući tako na njenu svrsishodnost i moguće celishodne izmene. Pored navedenog normativnog aspekta ovog rada, autor prikazuje kroz prizmu INTEPROL-ovih standarda pretnju koju za savremeno društvo predstavlja trgovina ljudskim organima, kao vrsta organizovanih kriminalnih aktivnosti, što bi činilo težište policijskog pristupa u obradi ove teme. Baveći se normativnom i policijskom dimenzijom predmetne problematike, autor želi da sistematski pristupi utvrđivanju njenog značaja, kao inicijalnog za vrednosno pozicioniranje funkcionalnosti krivičnog zakonodavstva i efikasnosti organa krivičnog gonjenja u Republici Srbiji u odnosu na imperativne evropskih integracija.

Ključne reči: trgovina ljudskim organima, organizovani kriminal, Evropska unija, međunarodna policijska saradnja, INTERPOL

1. UVOD

U svojim raznovrsnim oblicima kriminalne aktivnosti čine konstantu opasnosti, koja od nastanka ljudskog roda čini neodvojiv deo ukupnosti njegovog razvoja. Pojedinačni delikti kao izraz individualne odluke o nepoštovanju najpre običajnih, a potom i pisanih normi pravno-politički uređene društvene zajednice, vremenom su dobili svoj organizovani profil prevazilazeći nacionalne i teritorijalne parametre današnjeg sveta. Međunarodnost kao prefiks organizovanog kriminala čini vrh oštrice pretećeg koplja kriminalnih aktivnosti, čiji vidovi sve manje poznaju etničke i teritorijalne granice savremenih naroda i država. Na skali društvene opasnosti, bazirane na kriterijumu intenziteta društvene opasnosti, delikti čijim izvršenjem se ugrožavaju život i zdravlje čoveka suštinski su pozicionirani na najvišoj lestvici. Imperativ profita, kao zamajac, ovakve kriminalne aktivnosti dovodi u vezu sa njihovim drugim oblicima tvoreći tako delikte još višeg stepena društvene opasnosti. Naravno da su zločini ovog tipa neizostavno iz miljea organizovanog kriminala i da zbog svoje visoke profitabilnosti predstavljaju izazov za odbranu temeljnih vrednosti čovečanstva.

Upravo ovakva vrsta delikta, svakako je trgovina ljudskim organima, koja radi svoje realizacije podrazumeva ugrožavanje života i zdravlja ljudi i nužno se mora odvijati na organizovani način zbog različitih uloga, koje njeni izvršiooci moraju imati. U lancu radnji čija ukupnost dovodi do izvršenja ovog delikta, mogu se uočiti kriminalne funkcije koje postoje i kod krijumčarenja ljudi, trgovine ljudima radi radne ili seksualne eksploatacije, krijumčarenja opojnim drogama, oružjem, krađenim vozilima, akciznim robama ili falsifikovanim putnim ispravama. One bi se mogle posmatrati kao opšte, jer su tipične za organizovanu kriminalnu grupu, a njihovi nosioci su lica koja vrbuju žrtve (npr. trgovine ženama), oglašavaju lažne poslovne ponude budućih žrtava (npr. radne eksploatacije) ili dovode u zabludu buduće oštećene (npr. kupce krađenih vozila); osobe koje ilegalno prevoze žrtve (npr. krijumčarenja ili trgovine ljudima) i krijumčarenu robu (npr. opojnu drogu, oružje ili akciznu robu); izvršiooci koji eksploatišu žrtve (npr. seksualne ili radne eksploatacije); lica koja se bave ilegalnom distribucijom (npr. opojne droge, oružja, krađenih vozila, akcizne robe ili falsifikovanih putnih isprava) i najzad organizatori celokupnog toka kriminalne aktivnosti, koji koordiniraju nedozvoljene radnje svih članova organizovane kriminalne grupe i dovode u funkcionalnu vezu fragmentarne učinke njihovih pojedinačnih uloga.

Činjenica da se ljudskim organima može trgovati isključivo ukoliko su prethodno odstranjeni, ovoj vrsti kriminalnog fenomena daje poseban značaj zbog postojanja dodatnih uloga članova organizovane kriminalne grupe, koje

su ključne za izvršenje ovakve vrste zločina. Tako, obaveznost profesionalnog pristupa u odstranjivanju ljudskih organa, te specifičnost uslova koje mora imati mesto izvršenja odnosno način transportovanja, kao preduslovi uspešnosti vršenja ovakve kriminalne aktivnosti radi ostvarivanja izuzetno visokog profita, trgovinu ljudskim organima postavlja na vodeće mesto ilegalnih radnji koje ugrožavaju etičke osnove savremenog čovečanstva.

Nivo društvene opasnosti trgovine ljudskim organima uslovljava dalji tok ovog rada ka analiziranju domaćih i stranih normativnih odgovora, viđenih u domenu relacije Republike Srbije i Evropske unije.

2. NORMATIVNA REALNOST REPUBLIKE SRBIJE I EVROPSKE UNIJE

Domaći zakonodavac fenomen trgovine ljudskim organima inkriminiše normama dva pozitivnopravna izvora. U Krivičnom zakoniku Republike Srbije¹ nije predviđeno krivično delo *per se* čije bi biće bi obuhvatalo sadržinski i pojavno problem trgovine ljudima, već se to čini u okviru propisa kojim je zaprećena trgovina ljudima.² U tom smislu kao nedozvoljene radnje navode se oduzimanje organa ili dela tela. Analiziranjem čl. 388, st.1 Krivičnog zakonika Republike Srbije, koji glasi: „**Ko** silom ili pretnjom, dovođenjem u zabludu ili održavanjem u zabludi, zloupotrebom ovlašćenja, poverenja, odnosa zavisnosti, teških prilika drugog, zadržavanjem ličnih isprava ili davanjem ili primanjem novca ili druge koristi, **vrbuje, prevozi, prebacuje, predaje, prodaje, kupuje, posreduje u prodaji, sakriva ili drži drugo lice**, a u cilju eksploatacije njegovog rada, prinudnog rada, vršenja krivičnih dela, prostitucije ili druge vrste seksualne eksploatacije, prosjačenja, upotrebe u pornografske svrhe, uspostavljanja ropskog ili njemu sličnog odnosa, **radi oduzimanja organa ili dela tela** ili radi korišćenja u oružanim sukobima, kazniće se zatvorom od tri do dvanaest godina.“, mogli bismo da zaključimo da su „oduzimanje organa ili dela tela“ jedan od ciljeva zbog koga se putem navedenih načina izvršenja vrši krivično delo trgovine ljudima.

Da li to znači da se fenomen trgovine ljudskim organima u ovom slučaju postavlja supsidijarno u odnosu na dominantno određeni institut trgovine ljudima? Da li se time zanemaruje realni nivo društvene opasnosti trgovine ljudskim organima?

---

¹ Krivični zakonik - KZ, *Sl. glasnik RS* br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009 i 111/2009.

² V. čl.388, st. 1-7 KZ.

Odgovore na ova pitanja moguće je potražiti u normama domaćeg Zakona o transplantaciji organa,³ koji propisuje zabranu sticanja koristi od doniranja i primanja organa, odnosno transplantacije,⁴ zabranu oglašavanja, odnosno reklamiranja⁵ i zabranu trgovine organima.⁶ Prema čl. 25 ovog Zakona „u postupku doniranja i primanja organa, odnosno transplantacije zabranjeno je nuditi, odnosno davati bilo kakvu naknadu ili drugu imovinsku, odnosno neimovinsku korist davaocu od strane primaoca organa, za date, odnosno primljene organe.“, u njegovom čl. 26 navodi se da je „zabranjeno oglašavanje, odnosno reklamiranje potreba za organima, kao i oglašavanje doniranja, sa ili bez nuđenja, odnosno davanja novčane naknade ili druge materijalne ili nematerijalne koristi, kao i oglašavanje, odnosno reklamiranje zdravstvenih ustanova i zdravstvenih radnika koji obavljaju postupak transplantacije u sredstvima javnog informisanja, kao i na drugim nosiocima oglasnih poruka, odnosno na bilo koji drugi način“, dok se čl. 27 navedenog Zakona propisuje da je „zabranjena trgovina organima“, te da je „zdravstveni radnik koji učestvuje u postupku transplantacije, ukoliko posumnja da je organ koji se transplantira predmet komercijalne trgovine, dužan da odbije učešće u postupku transplantacije i da bez odlaganja, usmeno i pismeno obavesti nadležne državne organe“.

Zakonom o transplantaciji organa inkriminiše se prinuda nad licem kako bi onodalo pristanak da se njegovi organi ili organi drugog lica za života daju radi transplantacije i ako uzimanje organa bude obavljeno, kao i prinudu nad licem kako biondo dalo saglasnost za uzimanje organa, njegovih ili drugog lica, posle smrti.⁷ Biće kažnjeno i lice koje uz bilo kakvu naknadu da svoj organ ili organ drugog lica raditransplantacije ili nudi svoj ili organ drugog lica uz naknadu radi transplantacije ilivrbuje, prevozi, prebacuje, predaje, prodaje, kupuje, posreduje u prodaji ili posreduje na bilo koji drugi način u transplantaciji organa ili učestvuje u postupku transplantacije koji je predmet komercijalne trgovine,⁸ kao i onaj ko obavi presađivanje organa ili učestvuje u postupku presađivanja organa licu koje nije dalo pismeni pristanak za presađivanje organa ili uzme organ od umrlog lica, odnosno učestvuje u uzimanju organa od umrlog lica kod koga nije dijagnostikovana i utvrđena moždana smrt, ili ako obavi uzimanje organa ili učestvuje u postupku

---

³ Zakon o transplantaciji organa - ZTO, *Sl. glasnik RS* br. 72/2009.

⁴ V. čl.25 ZTO.

⁵ V. čl.26 ZTO.

⁶ V. čl.27 ZTO.

⁷ V. čl.78 ZTO.

⁸ V. čl.79 ZTO.

uzimanja organa od lica koje je za života zabranilo davanje organa u slučaju svoje smrti.⁹

Dok se navedeni članovi domaćeg Zakona o transplantaciji organa mogu posmatrati kao delovi pomoćnog krivičnog zakonodavstva, njegovi članovi 81, 82 i 83 sadrže norme iz oblasti prekršajnog prava.¹⁰

Na ovaj način, imajući u vidu prednje navedeno, domaći zakonodavac je problematiku trgovine ljudskim organima prepustio rešenjima nacionalnog sporednog krivičnog zakonodavstva, dok su norme Krivičnog zakonika Republike Srbije ovom fenomenu posvećene posredno putem inkriminisanja trgovine ljudima, kao srodnog fenomena iz oblasti organizovanih kriminalnih aktivnosti.

Međunarodni standardi, kojima se rukovodila naša nacionalna legislativa, svakako su utemeljeni u zakonodavnoj delatnosti Saveta Evrope, čiji produkti su Konvencija Saveta Evrope o ljudskim pravima i biomedicini,¹¹ Dodatni protokol ove Konvencije o transplantaciji organa i tkiva ljudskog porekla¹² i Preporuka 1611 Parlamentarne skupštine Saveta Evrope o trgovini organima u Evropi.¹³ Tako, normativni sistem Saveta Evrope navedenim aktima predviđa zabranu korišćenja ljudskog tela i organa u cilju sticanja materijalne koristi, zabranu oglašavanja prodaje ili potrebe za organima ili tkivima uz nudenje ili traženje materijalne ili njoj slične koristi, izmenu krivičnog zakonodavstva u cilju utvrđivanja odgovornosti trgovaca, posrednika, lekara, medicinskih tehničara, laboranata i drugih lica uključenih u proceduru ilegalne transplantacije, kao i medicinskog osoblja koje daje informacije i podstiče ilegalnu transplantaciju ili koje je angažovano da pruža negu u procesu oporavka licu koje je kupac organa, a neobavesti nadležne organe da je u pitanju slučaj ilegalne transplantacije.¹⁴

---

⁹ V. čl.80 ZTO.

¹⁰ V. čl.81-83 ZTO.

¹¹ Convention for the Protection of Human Rights and Dignity of the Human Being with regard to the Application of Biology and Medicine: Convention on Human Rights and Biomedicine (1997), Council of Europe

¹² Additional Protocol to the Convention on Human Rights and Biomedicine concerning Transplantations of Organs and Tissues of Human Origin (2002), Council of Europe

¹³ Recommendation 1611 on Trafficking in organs in Europe (2003), Parliamentary Assembly of the Council of Europe

¹⁴ V. čl.21 Konvencije Saveta Evrope o ljudskim pravima i biomedicini; čl.21 i 22 Dodatnog protokola ove Konvencije o transplantaciji organa i tkiva ljudskog porekla i čl.12 i čl.14, st. (iii), t. (e) Preporuke 1611 Parlamentarne skupštine Saveta Evrope o trgovini organima.

Evropska unija normativno se bavi problemom trgovine ljudskim organima na sledeći način.¹⁵

Prema Direktivi 2004/23/EC Evropskog parlamenta i Evropskog saveta od 31.03.2004. godine,¹⁶ kojom su postavljeni standardi kvaliteta i bezbednosti donacije, nabavljanja, testiranja, postupanja, prezervacije, skladištenja i distribucije ljudskog tkiva i ćelija, prepoznata je činjenica da je korišćenje ljudskih organa u širem smislu korišćenje i ljudskog tkiva i ćelija, ali njihovo pravno regulisanje nije jedinstveno zbog postojećih međusobnih faktičkih razlika.¹⁷

Zbog ovih razlika navedena Direktiva ne odnosi se na ljudske organe, krv ili produkte krvi. Iako ljudski organi nisu obuhvaćeni terminologijom sadržanom u Direktivi, u njoj je ipak istaknuta potreba podizanja svesti građana Evropske unije o doniranju ljudskog tkiva, ćelija i organa prema kriterijumu „svi smo potencijalni donatori“. Navedeni standard garant je građana Evropske unije da mogu da po svojoj želji budu davaoci tokom svog života i da sa takvom svojom odlukom mogu da upoznaju članove svojih porodica i svoje pravne zastupnike.¹⁸

U čl. 12 Direktive propisano je da države članice Evropske unije moraju da preduzmu sve neophodne mere radi promovisanja i podrške donaciji ljudskih tkiva i ćelija u skladu sa normativima, uključujući zabranu marketinškog manipulisanja potrebom za ljudskim tkivima i ćelijama radi nuđenja ili traženja finansijskih sredstava ili ostvarivanja kakve druge recipročne koristi.

Direktiva Evropske komisije 2006/17/EC od 08.02.2006. godine, kojom se implementira Direktiva 2004/23/EC Evropskog parlamenta i Evropske komisije, propisuje tehničke uslove za donaciju, nabavljanje i testiranje ljudskog tkiva i ćelija¹⁹ predočava da se rizik od prenosa boleti i

---

¹⁵ A. Caplan et al., *Trafficking in organs, tissues and cells and trafficking in human beings for the purpose of the removal of organs - Joint Council of Europe/United Nations study*, Directorate General of Human Rights and Legal Affairs, Council of Europe, 2009, 1

¹⁶ Directive 2004/23/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on setting standards of quality and safety for the donation, procurement, testing, processing, preservation, storage and distribution of human tissues and cells - Directive 2004/23/EC (OJ L 102, 7.4.2004)

¹⁷ Directive 2004/23/EC, Recital 9.

¹⁸ Directive 2004/23/EC, Recital 3.

¹⁹ Commission Directive 2006/17/EC of 08 February 2006 implementing Directive 2004/23/EC of the European Parliament and of the Council as regards certain technical

drugih štetnih posledica po primaoca može umanjiti pažljivom selekcijom donatora, testiranjem svake donacije i primenom posebnih procedura za nabavljanje ljudskog tkiva i ćelija. Pored navedenog, ova direktiva sadrži četiri aneksa koji se odnose na utvrđivanje kriterijuma za laboratorijsko testiranje donatora i predmeta donacije, kao i procedure nabavljanja predmeta donacije i postupka njegovog primanja.

Povelja Evropske unije o osnovnim pravima²⁰ u svom čl. 3 predviđa pravo na lični integritet i određuje da svako ima pravo na poštovanje svog fizičkog i mentalnog integriteta. U oblasti medicine i biologije ovo podrazumeva saglasnost osobe koja je slobodna i upoznata sa zakonom određenim procedurama i zabranu činjenja ljudskog tela i njegovih delova izvorom za sticanje finansijske koristi.

Trgovina ljudskim organima kao fenomen *sui generis* nije još uvek određena pravnim instrumentima Evropske unije. Najbliža tome, do sada, su sledeća tri akta:

- Okvirna odluka Evropskog saveta od 19.07.2002. godine o borbi protiv trgovine ljudima²¹ i već pomenute

- Direktiva 2004/23/EC Evropskog parlamenta i Evropskog saveta od 31.03.2004. godine o postavljanju standarda kvaliteta i bezbednosti donacije, nabavljanja, testiranja, postupanja, prezervacije, skladištenja i distribucije ljudskog tkiva i ćelija i

- Direktiva Evropske komisije 2006/17/EC od 08.02.2006. godine, kojom se implementira Direktiva 2004/23/EC Evropskog parlamenta i Evropske komisije, propisuje tehničke uslove za donaciju, nabavljanje i testiranje ljudskog tkiva i ćelija.

Ipak, ovim aktima Evropske unije neposredno se ne određuje institut trgovine ljudskim organima, zbog čega je Grčka 2003. godine predložila Inicijativu za usvajanje okvirne Odluke Evropskog saveta o prevenciji i kontroli trgovine ljudskim organima i tkivima,²² kojom se uzima u obzir

---

requirements for the donation, procurement and testing of human tissues and cells (OJ L 38/40, 9.2.2006)

²⁰ Charter of Fundamental Rights of the European Union (2000/C 364/01)

²¹ Council Framework Decision of 19 July 2002 on combating trafficking in human beings (OJ L 203, 1.8.2003)

²² Initiative of the Hellenic Republic with a view to adopting a Council Framework Decision concerning the prevention and control of trafficking in human organs and tissues (OJ C 100, 26.4.2003, p. 27)

činjenica da odstranjivanje ljudskih organa i tkiva predstavlja vid eksploatacije ljudskih bića, te da se nacionalna zakonodavstva država članica Evropske unije po ovom pitanju suštinski razlikuju samo u određivanju kazne.

Evropski savet je konsultovao Evropski parlament o navedenoj inicijativi Grčke, posle čega je Evropski parlament odobrio dopunjenu verziju ove inicijative.²³ Ovo je podrazumevalo da se termin „trgovina ljudskim organima“ ekstenzivno izmeni u „ilegalna trgovina ljudskim organima, delovima tela i tkivima“. Na ovaj način jasno je napravljena razlika između mogućnosti da trgovina ljudskim organima bude legalna²⁴ i nedozvoljena.

Evropski parlament je, takođe, odredio da se ilegalna trgovina ljudskim organima mora razumeti kao svesno angažovanje i učestvovanje na bilo koji način u nabavljanju, sticanju ili korišćenju ljudskih organa, kojim se ne poštuju uslovi pod kojima se vrši legalna transplantacija. Formulaciju da se ljudski organi i tkiva moraju kao instituti urediti pravnim instrumentima, Evropski parlament je proširio određujući da je cilj безусловna borba protiv njihove ilegalne trgovine. Evropski parlament jasno je odredio razliku legalne trgovine reproduktivnih organa i tkiva u odnosu na kriminalnu trgovinu ljudskim organima.

Uzevši u obzir trendove porasta broja građana Evropske unije, koji čekajući na transplantaciju organa ulaze u komercijalne transakcije sa licima iz država u kojima plaćanje donatora organa nije nedozvoljeno, prema standardima Evropske unije definisana su sledeća krivična dela u ovoj oblasti:

1. Trgovina ljudima u svrhu odstranjivanja organa i tkiva
2. Komercijalno postupanje sa ljudskim organima i tkivima i
3. Odstranjivanje ljudskih organa silom, prinudom i prevarom.

Navedeno bi zaokružilo normativni volumen pravnih instrumenata odnosno akata Evropske unije u legislativnom determinisanju fenomena trgovine ljudima.

---

²³ Draft European Parliament legislative resolution on the Initiative of the Hellenic Republic with a view to adopting a Council Framework Decision concerning the prevention and control of trafficking in human organs and tissues (7247/2003 – C5-0166/2003 – 2003/0812 (CNS))

²⁴ Npr. u medicinske svrhe u slučaju održavanja trudnoće.

3. INTEPROL I TRGOVINA LJUDSKIM ORGANIMA

Kao međunarodna organizacija kriminalističke policije INTERPOL okuplja 190 država članica, koje su međusobno povezane zaštićenim komunikacionim kanalom za razmenu informacija od, pre svega, operativnog značaja. Pored Generalnog sekretarijata ove međunarodne organizacije koji se nalazi u Lionu, u Francuskoj, Nacionalni centralni biroi INTERPOL-a u svakoj od država članica predstavljaju komunikacione kontakt tačke nacionalnih kriminalističkih službi ovih država. Uz mogućnost zaštićene razmene informacija INTERPOL u svom sedištu u Lionu ima funkcionalne baze podataka, koje su formirane u skladu sa parametrima konkretne linije rada u kriminalističkoj policiji. Tako postoje baze otisaka prstiju, profila dezoksiribonukleinske kiseline (DNK), podataka o kradenim i izgubljenim putnim dokumentima, podataka o kradenim vozilima i plovilima, licima i predmetima koji se nalaze u vezi sa terorističkim aktivnostima, izvršiocima razbojništava na štetu zlatara i radnji sa skupocenim ručnim satovima, kradenim i nestalim umetničkim predmetima, licima za kojima je raspisana međunarodna poternica, licima koja su nestala, licima i Internet sajtovima koji se nalaze u vezi sa distribucijom materijala sa sadržajima u kojima je prikazano iskorišćavanje dece u pornografske svrhe i dr.

Kao članica INTERPOL-a Republika Srbija posredstvom Nacionalnog centralnog biroa INTERPOL-a Beograd, koji se nalazi u okviru Uprave za međunarodnu operativnu policijsku saradnju Direkcije policije Ministarstva unutrašnjih poslova ostvaruje svoju ulogu međunarodne policijske saradnje kao međunarodnopravni subjekt priznat od strane Ujedinjenih nacija.

Kriminalne aktivnosti koje čine trgovinu ljudskim organima bile su teško uočljive do pre par godina. Informacije koje su sve države članice INTERPOL-a dostavile, u formi odgovora na upitnik,²⁵ Generalnom sekretarijatu ove međunarodne organizacije donekle su bacile svetlo na predmetnu problematiku, ukazujući na uzroke, profil izvršilaca i žrtava, trendove, rute, *modi operandi*, cenu organa kojima se trguje, te povezanost ovih ilegalnih radnji sa trgovinom ljudima i drugim vrstama delikata društveno opasnih na međunarodnom planu.

Ovo istraživanje pokazalo je da je nacionalnim policijskim službama država članica INTERPOL-a dostupno malo podataka o trgovini ljudskim organima u poređenju sa drugim vrstama kriminalnih radnji, što samo po sebi

---

²⁵ Report on Organ Trafficking, Interpol General Secretariat, 2006

govori o izuzetnoj društvenoj opasnosti ovog delikta zbog njene očigledne korelacije sa njegovom tamnom brojkom na svetskom nivou.

Nije moguće proceniti koliko je žrtava trgovine ljudskim organima na godišnjem nivou oštećeno u svetu. Generalno, žrtve „vidljive“ policiji su, u najvećem broju prijavljenih slučajeva, osobe muškog pola starosti od 20 do 35 godina, koje žive u ekonomski zaostalim područjima zemalja u razvoju. Bilo koja država iz navedene grupe zemalja može biti meta za ilegalnu donaciju ljudskih organa, jer je potreba za doniranjem ljudskih organa u direktno vezi sa manipulisanjem siromašnih društvenih zajednica.

Najčešće države destinacije za trgovinu ljudskim organima i njihovu transplantaciju su Južnoafrička Republika i Turska, dok su najfrekventnije zemlje izvora ovog delikta Brazil, Moldavija, Rumunija, Jordan i Indija, čiji građani su žrtve ove nedozvoljene aktivnosti.

Da bi se vrbovali donatori ljudskih organa, najčešće se kombinuju sledeći postupci:

- podsticanje buduće žrtve, pre nego prinuda
- vrbovanje članova siromašne populacije preko lekara, malih oglasa ili neposredno usmenim putem
- nuđenje iznosa od 1.000 do 6.000 američkih dolara kroz aktivnosti posrednika, koji su članovi organizovanih kriminalnih grupa
- omogućavanje putovanja vazdušnim ili kopnenim prevoznim sredstvima u države destinacije, gde će se vršiti ilegalna transplantacija ljudskih organa
- prevarno postupanje na graničnim kontrolnim punktovima država tranzita i destinacije, verbalno i ili korišćenjem falsifikovanih putnih i drugih dokumenata, kako bi se žrtva krijumčarila preko tranzitnih država u zemlju destinacije
- prevoz žrtve u privatne klinike za transplantaciju ljudskih organa praćen hitnim povratkom donatora organa u njegovu domicilnu državu, u ovom slučaju državu izvora, bez ikakve dalje medicinske pomoći i nege odnosno ispitivanja
- odvođenje dece i beba iz sirotišta radi odstranjivanja njihovih organa, pod paravanom lažnog usvajanja
- odvođenje bolesne dece iz bolnica radi odstranjivanja njihovih organa, pod paravanom ukazivanja medicinske pomoći u inostranstvu

- odvođenje mentalno zaostale i besprizorne dece (tzv. deca ulice), kao primarnog profila žrtve, zbog njihove očigledne ranjivosti uzrokovane ličnim prilikama

- omamljivanjem dece opojnim drogama, kako bi prilikom prelaska državnih granica odavala lažan utisak mentalne zaostalosti

Iako se raspoložuje saznanjima o cenama pojedinih vrsta ljudskih organa odnosno njihove transplantacije, još uvek nije moguće utvriti iznose profita organizovanih kriminalnih grupa, koje se bave trgovinom ljudskim organima na međunarodnom nivou. Napredak na polju medicinske nauke dodatno utiče da se problem trgovine ljudskim organima uvećava, te se u godinama koje dolaze očekuje porast broja žrtava ove kriminalne aktivnosti.

Ljudski organi koji mogu biti transplantirani sa živih donatora su: bubreg, plućno krilo (ne oba u istom slučaju), crevo (samo deo, u vrlo retkim slučajevima), pankreas (samo deo), jetra (samo deo), srce (organ koji ima dominantan značaj za presađivanje, u nekim slučajevima lekari odlučuju da pluća presađena sa preminulog mogu bolje da funkcionišu kada se transplantira i srce te osobe, te tako i zdravo srce primaoca donacije biva presađeno trećem licu kojem je neophodna transplantacija srca). Ukoliko se radi o presađivanju organa sa preminule osobe svi navedeni organi mogu biti presađeni u celosti ili kao delovi creva, rožnjače, kostiju, kože i bilo koje druge vrste tkiva. Preduslov za presađivanje ljudskih organa je da je krvna grupa davaoca kompatibilna sa krvnom grupom primaoca organa.

Trajnost odstranjeng organa van tela donatora zavisi od vrste organa, tečnosti koja se koristi za prezervaciju i temperature na kojoj se uklonjenih organ čuva. Ipak, na osnovu dosadašnje medicinske prakse zaključeno je da:

- odstranjeni bubreg ima trajnost od 48 časova
- odstranjeno plućno krilo ima trajnost od 2 do 4 časa
- odstranjeni pankreas ima trajnost 12 do 18 časova
- odstranjena jetra ima trajnost 12 do 18 časova
- odstranjeno srce kao dominantni organ za presađivanje u kombinaciji sa plućima ima trajnost 4 do 6 časova.

Na osnovu dosadašnjih informacija iz država članica INTERPOL-a izveden je zaključak da je bubreg ljudski organ najpodesniji za transplantaciju zbog vremenskog roka svoje trajnosti i jednostavnosti za presađivanje sa živog davaoca, jer on može posle transplacije živeti sa preostalim bubregom. Podaci u vezi sa presađivanjem drugih organa sa živih donatora su izuzetno oskudni i nedovoljni za iznošenje analitičkog zaključka.

Nije moguće odrediti tačan broj žrtava prema podacima kojima raspolaže INTERPOL, ali se na osnovu dosadašnjih saznanja država članica iz postojećih slučajeva trgovine ljudskim organima može navesti sledeće:

- 5 žrtava u slučaju trgovine organima na relaciji Moldavija - Turska, tokom 1999. godine
- 12 žrtava u slučaju trgovine organima na relaciji Rumunija - Turska, tokom 2000. godine
- 97 žrtava u slučaju trgovine organima na relaciji Brazil - Južnoafrička Republika, tokom 2003. godine
- 1 žrtva u slučaju trgovine organima na relaciji Ruska Federacija - Španija, tokom 2004. godine
- 160 žrtava u slučaju trgovine organima na relaciji Sirija - Egipat, tokom 2005. godine

U svim navedenim slučajevima davaoci organa bili su prinuđeni da to učine zbog siromaštva. Punoletni davaoci organa, uglavnom, pristaju da budu donatori, što ih čini potencijalnim žrtvama bilo gde u svetu. Ne može se pouzdano oceniti gde će se pojaviti nova organizovana kriminalna grupa, tako da nema države u svetu koja se može isključiti iz ove analize kao država izvora odnosno destinacije. Analitička jedinica Generalnog sekretarijata INTERPOL-a sačinila je, na osnovu dosadašnjih saznanja država članica, regionalni pregled država koje se mogu dovesti u vezu sa trgovinom ljudskim organima:

- u Južnoj i Severnoj Americi: Argentina, Bolivija, Brazil, Peru, Urugvaj, Meksiko i Sjedinjene Američke Države
- u Evropi: Moldavija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Litvanija, Letonija, Albanija, Ukrajina, Češka Republika, Rumunija, Poljska, Velika Britanija, Nemačka, Španija, Slovenija, Grčka, Gruzija, Estonija, Italija i Francuska
- u Aziji: Ruska Federacija, Turska, Jordan, Sirija, Indija i Kina

Takođe je zaključeno da se u slučaju presađivanja dečjih organa žrtve odvođe iz država izvora preko država tranzita u države destinacije, gde im se organi odstranjuju radi presađivanja, a da se punoletne žrtve prethodno vrbovane u državama izvora direktno odvođe u države destinacije radi presađivanja organa primaocima.

Utvrđene su sledeće rute za trgovinu organima:

- Ruska Federacija - Finska - Nemačka - Španija
- Albanija - Grčka - Italija
- Albanija - Grčka - Francuska
- Bolivija - Sjedinjene Američke Države
- Bugarska - Grčka
- Bugarska - Italija

- Bugarska - Turska
- Ukrajina - Španija
- Brazil - Južnoafrička Republika
- Moldavija - Turska
- Rumunija - Turska
- Češka Republika - Slovenija - Italija
- Jordan - Sirija
- Jordan - Egipat

Ruta koja iz Brazila vodi u Južnoafričku Republiku je dobro organizovana, jer je Južnoafrička Republika jedna od glavnih država destinacije za odstranjivanje organa davalaca, na svetskom planu. Brazilski donatori organa najčešće dolaze u Južnoafričku Republiku, kako bi dali svoje organe za primaoce iz Izraela. U jednom slučaju čak 94 državljana Brazila dovedeno je u Južnoafričku Republiku radi transplantacije organa, što je bilo organizovano od strane dva izraelska državljana.

Turska je, takođe, značajna država destinacije za žrtve trgovine organima, koje vazdušnim ili kopnenim putem dolaze iz Moldavije, Rumunije i Bugarske. U dva odvojena slučaja moldavska državljanica je vrbovala svoje sunarodnike za ilegalno presađivanje bubrega u Turskoj, dok je moldavski državljanin organizovao krijumčarenje drugih moldavskih državljana u Tursku sa istim ciljem. Sličan slučaj govori u umešanosti rumunskoj državljanina u krijumčarenje 12 osoba u Tursku. Najčešće su lica iz država Istočne Evrope žrtve trgovine ljudskim organima.

Jordan predstavlja jednu od država izvora predmetnog problema, čiji državljanici bivaju krijumčareni radi odstranjivanja organa u namenskim bolnicama na teritoriji Iraka, Sirije i Egipta.

Kao država tranzita uočena je Bolivija, preko čije teritorije se krijumčare maloletne žrtve trgovine organima iz susednih južnoameričkih država i azijskih zemalja u pravcu Sjedinjenih Američkih Država, Kanade i drugih zemalja destinacije, radi ilegalnog presađivanja organa.

Žrtve trgovine organima najčešće vrbuju lica srednjeg doba, koja im nude finansijsku naknadu za presađivanje bubrega, da bi ih zatim prodali po znatno višoj ceni. U Istočnoj Evropi mlađi ljudi prodavali su svoje bubrege za iznos od 2.500 američkih dolara, dok su primaoci ovih organa plaćali za presađivanje od 100.000 do 200.000 američkih dolara u konkretnom slučaju.

Cene bubrega na ilegalnom tržištu za trgovinu organima iznose: u Filipinima 2.000 američkih dolara, u Brazilu 6.000 američkih dolara, u

Izraelu 20.000 američkih dolara, a u Sjedinjenim Američkim Državama 30.000 do 40.000 američkih dolara.

INTERPOL je analitički utvrdio da u državama u kojima postoji veliki broj potencijalnih davalaca organa, finansijska naknada može iznositi i samo 1.000 američkih dolara, uz znatno veću cenu koju moraju platiti njihovi primaoci za presađivanje. Poređenja radi, ilegalni davaoci bili su 1991. godine u Urugvaju plaćani 1.000 američkih dolara za presađivanje bubrega, za čiju transplantaciju su primaoci morali da plate 50.000 američkih dolara. U toku 2000. godine rumunskim državljanima u Turskoj je za odstranjivanje bubrega plaćano 4.000 do 5.000 američkih dolara, dok je za njihovo presađivanje primaocima naplaćivano od 100.000 do 200.000 američkih dolara. U Jordanu je 2005. godine nuđeno davaocima bubrega od 1.000 do 1.500 američkih dolara, dok je 2003. godine u Južnoafričkoj Republici donatorima bilo nuđeno od 6.000 do 25.000 američkih dolara. Prikazani disparitet na „crnom“ tržištu u iznosima za plaćanje davaocima bubrega i naplaćivanje njihovim primaocima, najbolje govori da je teško odrediti prosek finansijske naknade za odstranjivanje organa žrtvama. Na evropskim prostorima ilegalno donatorstvo naknađuje se iznosom od 4.000 do 6.000 američkih dolara, dok cena preprodanog bubrega može biti postavljena u visini od 100.000 do 250.000 američkih dolara.

Pored navedenog INTERPOL-ovog analitičkog istraživanja slučajeva trgovine organima presađenih iz živih donatora, ova međunarodna organizacija pažnju je posvetila i slučajevima ilegalne transplantacije ljudskih organa i odgovarajućih leševa (kadavera).

U Letoniji su neki od forenzičkih eksperata u periodu od 1994. do 2003. godine iz 700 kadavera ilegalno izuzeli tkivo, uključujući tetive, uzorke krvi, slušne kosti i hrskavicu. Navedeno je potom poslato u nemačku naučno-istraživačku instituciju. Letonski forenzičari bili su plaćeni od 50 do 500 evra, a letonske zdravstvene ustanove dobile su za presađivanje spremne implante, lekove i raznovrstan hirurški materijal.

U periodu od 2002. do 2004. godine u države Evropske unije i na područje bivše Jugoslavije iz Češke Republike izvezeno je za finansijsku nadoknadu tkivo odstranjeno sa kadavera.

U Kamerunu su 4 osobe 2005. godine iskopale kostur da bi ga prodale praktikantima tradicionalne medicine po ceni od oko 30.000 evra.

Postoji mogućnost da se u Kini uzimaju organi osuđenika nad kojima je izvršena smrtna kazna.

U Indiji i Mozambiku lišavaju se života deca šticenici agencija za usvajanje, uz verovatnoću da im se prethodno, ako zadovoljavaju zdravstvene uslove, odstranjuju rožnjače.

Punoletna lica u Uzbekistanu se dovode u zabludu lažnim obećanjima o zapošljenju u Kanadi i Australiji, posle čega se ubijaju i odstranjuju im se organi od strane lokalne organizovane kriminalne grupe.

Naposletku, INTERPOL-ova analitika ustanovila je veze između trgovine organima i drugih oblika kriminalnih aktivnosti. Tako je uočena veza između trgovine decom radi presađivanja organa i trgovine decom radi ilegalnog usvajanja ili seksualne eksploatacije. Ilegalni izvoz tkiva odstranjenih sa leševa iz Češke Republike u države Evropske unije i države sa prostora bivše Jugoslavije vrlo verovatno se dovodio u vezu sa ilegalnim prometom opojne droge kokain u Poljskoj i Austriji, kanabisa u Nemačkoj, Hrvatskoj i Španiji i heroina u Bugarskoj, te trgovinom ljudima u Austriji. U toku 2005. godine organizovana kriminalna grupa iz Bosne i Hercegovine, koja se bavi trgovinom organima, bila je povezana sa kriminalnim miljeom u Češkoj Republici, pri čemu je ilegalna zarada bila investirana u nekretnine uz ostvarenu saradnju sa ruskim organizovanim kriminalnim grupama.

Nažalost ogromna većina slučajeva trgovine ljudskim organima ostaje nepoznanica i *terra incognita* skrivena za INTERPOL, čiji analitički kapaciteti zavise od količine informacije upućenih iz država članica i njihove spremnosti i mogućnosti da do ovih podataka dođu i da ih dostave INTERPOL-u.

4. ZAKLJUČAK

Sa pravnog aspekta posmatrano mogao bi se smatrati opravdanim zaključak da Republika Srbija na savremen način normativno tretira fenomen trgovine ljudskim organima, bez obzira što se težište krivičnopravne regulative ne nalazi u Krivičnom zakoniku, već u kaznenim odredbama Zakona o transplantaciji organa kao izvora dopunskog krivičnog zakonodavstva. Možda bi uvođenje posebnog krivičnog dela, čije biće bi normativno obuhvatalo volumen društvene opasnosti trgovine ljudskim organima i njegove moguće vidove, u Krivični zakonik Republike Srbije predstavljalo svojevrsan pomak na putu ka evropskim integracijama, iako ne smatramo da je to *conditio sine qua non* harmonizacije propisa radipostizanja krivičnopravnih standarda Evropske unije.

Policijska dimenzija sagledavanja problema trgovine organima kroz analitičke aktivnosti INTERPOL-a ukazuje na prisutnost značajne „tamne“ brojke kriminalnih aktivnosti, koje u svojoj ukupnosti predstavljaju trgovinu

ljudima ili se mogu dovesti u vezu sa ovim društveno opasnim fenomenom. Nedostatak podataka o žrtvama, izvršiocima i načinu izvršenja predmetnog delikta govori o civilizacijskoj pretnji planetarnih razmera, koja zbog svoje visoke profitnosti ostaje skrivena organima krivičnog gonjenja u svetu. Profilisanje učinioca i žrtve izuzetno je otežano čak i za analitičke kapacitete INTERPOL-a, u čije baze podataka se neprestano slivaju saznanja nacionalnih policija 190 država članica, koje su priznati međunarodnopravni subjekti savremenog sveta. Maskiranje drugim kriminalnim aktivnostima dodatno otežava INTERPOL-ove napore, jer ometa uočavanje trgovine ljudskim organima kao posebne vrste ilegalnog postupanja.

Da li je izlaz u legalizaciji prodaje ljudskih organa? Da li bi tada razmere prisutnosti ovih aktivnosti bile jasnije uz manji intenzitet društvene opasnosti? Da li bi to doprinelo većoj zdravstvenoj i krivičnopravnoj zaštiti psihofizičkog integriteta donatora i umanjilo njihovu socijalnu vulnerabilnost i viktimizaciju? Da li bi zakonska mogućnost prodaje organa preventivno uticala na problem trgovine organima ili bi to još više oborilo cenu organa na „crnom“ tržištu? Odgovori na ova pitanja zadiru u etičku ravan zaključka ovog rada i na njih ćemo pokušati da damo odgovore prikazivanjem argumenata *pro et contra* legalizacije predmetnog fenomena.²⁶

Pro: Etički koncept pružanja privatne zdravstvene zaštite već je prihvaćen. Nije bez osnova da teški bolesnici žele da plate za spašavanje svojih života. Prihvatljivije je da oni koji prime organe prežive, nego da to niko ne bude u mogućnosti. Lažna je tvrdnja da su svi jednaki u umiranju. Bogati neće biti isključivo povlašćeni po pitanju nabavljanja organa za presađivanje. Svaka uspešna transplantacija bubrega doprineće da bude više dragocenih slobodnih sati za korišćenje aparata za dijalizu. Biće eliminisani troškovi pripreme nege pojedinca, kojem je neophodna operacija za presađivanje organa.

Contra: Ne postavlja se pitanje da li će sistem javnog zdravstva biti u mogućnosti da podnese previsoke troškove nabavljanja organa za transplantaciju. Veruje se da će presađivanje bubrega na „crnom“ tržištu dostići cenu od 20.000 američkih dolara. Sledstveno tome, prodaja organa će biti pokazatelj najveće moguće diskriminacije između bogatih i siromašnih. Neće biti u mogućnosti da nabave organ za presađivanje oni koji to ne budu mogli da priušte finansijski. Nema porodice, spremne da donira organe srodnika, koja bi odlučila da odbije zaradu od desetine hiljada britanskih funti isplaćenih *ex gratia* od strane primaoca. Neće više postojati dihotomno tržište

---

²⁶ Ovu argumentaciju koristio je u svom govoru predstavnik Velike Britanije Rob Weekes, pobednik Svetskog univerzitetskog takmičenja u diskutovanju za 2002. godinu.

rukovođeno prodajom i donacijom. Donacije će izgubiti smisao i samo bogati će biti u mogućnosti da prežive.

Pro: Davalac organa ili njegova porodica imaće korist od prodaje. I najsiromašniji donator neće izabrati da umre zbog davanja svog srca ili plućnog krila za presađivanje, niti bi hirurg na sebe preuzeo rizik neuspeha transplantacije u takvom slučaju. Pri tom, bubreg i deo jetre mogu biti odstranjeni iz tela davaoca bez značajnog narušavanja njegovog zdravlja. Valja imati u vidu da pojedinac ne može da razmišlja o donošenju odluke da li da donira ili da proda svoje organe. Porodica nedavno preminulog srodnika trebalo bi da je u mogućnosti da se opredeli za spašavanje života druge osobe i da istovremeno za to primi izvesnu naknadu.

Contra: Sasvim je očigledno da je „crno“ tržište jednosmerno i to od država Trećeg sveta do onih sa visokim životnim standardom. Relativni nepotpunost normativnog sistema i umereni iznosi naknada podrazumevaju viktimizaciju zdravih osoba u Azija i Africi od strane ofanzivnih trgovaca ljudskim organima. Finansijska nagrada utiče, pre prinudno nego saglasno, na donošenje odluke davaoca o prodaji organa. Tamo gde su kolonijalisti eksploatisali tuđu zemlju, neokolonijalistički hirurzi otimaju iz tuđih tela.

Pro: Legalizacija prodaje organa eliminišaće korupciju, koja je ubistva davalaca i krađe njihovih organa. Uspešna operacija presađivanja zavisi od upoznatosti sa individualnim karakteristikama davaoca. Zbog toga poreklo organa mora biti poznato. „Crno“ tržište ne može biti regulisano normama, ali može biti obesmišljeno kada prodaja organa postane zakonita.

Contra: Mogućnost za pojedinca i državu da steknu znatnu zaradu od prodaje organa, dovešće do strahovitog kršenja ljudskih prava. Kineski pravosudni zvaničnici dovode se u vezu sa likvidacijom zatvorenika, te prodavanja delova njihovog tela po cenama formiranim na „crnom“ tržištu. Legalizovanje prodaje organa daće legitimitet žrtvovanju ljudskih bića.

Pro: Specifična vrednost sistema identifikacionih kartica donatora organa jeste u tome što se svaka finansijska transakcija temelji na ličnom pristanku davaoca, čime je ostvaren podsticaj na doniranje organa. Pretpostavljeni pristanak je drugo ime za razbojništvo. Sistem donatorskih kartica pruža mogućnost hirurzima da dođu do davaoca neophodnog organa, koji živi u drugoj državi.

Contra: Prodaja organa ne rešava problem vršenja pritiska na davaoca. U cilju izbegavanja izlaganja donatora organa pritiscima, Ministarstvo

zdravlja Sjedinjenih Američkih Država²⁷ je predložilo kreiranje Internet stranice preko koje primaoci, davaoci i hirurzi mogu stupiti u međusobne kontakte. Organi mogu biti odstranjeni i iz tela nedavno preminule osobe (kadavera), uz pristanak porodica preminulog i primaoca. Preporučljivo je da posebni konsultanti u zdravstvenim ustanovama obezbede organe kadavera radi presađivanja.

Pro: Legalno tržište ljudskih organa odgovaralo bi kako državnim, tako i privatnim zdravstvenim ustanovama. Svi medicinski akteri, od hirurga koji vrši transplantaciju organa, bolničkog osoblja, pa čak i farmaceutske firme koja proizvodi lekove za održavanje rada presađenih organa, bili bi plaćeni za svoje usluge. Zašto onda i davalac, kao, bez sumnje, najvažniji činilac u postupku transplantacije, ne bi dobio naknadu? U Sjedinjenim Američkim Državama postoje tržišta krvi, sperme, jajnih ćelija i surogat materica. Da li postoji moralna razlika između srca ili plućnog krila i jajne ćelije? Suštinski je da spašavanje života ne može imati finansijsku vrednost.

Contra: Tržišta delova tela, koja se razvijaju u Sjedinjenim Američkim Državama, nisu niti uspešna, niti dobrodošla. Prodaja embriona, jajnih ćelija i sperme zabranjena je u Velikoj Britaniji. Nije dozvoljeno ni presađivanje surogat organa, a krv se prikuplja na dobrovoljnoj osnovi. U Sjedinjenim Američkim Državama pojavio se problem sa skladištenjem krvi izuzete od kadavera, koja je zaražena i koja je dobijena od obolelih lica privučenih naknadom, koja su preminula. Stalni su sporovi oko utvrđivanja očinstva i materinstva davalaca jajnih ćelija i sperme, kao i uloge surogat majke. Stavljanje cene na ljudsko telo samo privlači beskruplozne eksploatarote i trgovce ljudskim organima.

Posle pregleda pravnog, policijskog i etičkog aspekta zaključka ovog rada, nameće se pomisao da se ljudski rod nalazi pred ozbiljnim istorijskim testom humanosti, čije pozitivno rešavanje omogućuje dalji civilizacijski razvoj čovečanstva, u kome pojedinac ne sme biti opredmećen da bi održavao svoj egzistencijalni minimum.

---

²⁷ The U.S. Department of Health and Human Services (HHS)

Mr Sergej Uljanov
Department for International Operative Police Cooperation,
Ministry of police of Republic of Serbia
research associate, Institute of Comparative Law Beograd

INTERNATIONAL POLICE COOPERATION IN FIGHTING AGAINST ORGANIZED CRIME WITH A SPECIAL REFERENCE TO THE PROBLEM OF TRAFFICKING IN HUMAN ORGANS

Summary

The phenomenon of trafficking in human organs is analyzed by the author of this article from the aspects of European Union positive legislative framework and dominant way of international police cooperation runs through International Criminal Police Organization-INTERPOL. The author inclines to perceive actual criminal law of the Republic of Serbia relates to trafficking in human organs and to compare it with European Union normative standards pointing out its essence and possible changes deems appropriate. Beside the normative point of view, the author shows the threat of trafficking in human organs considering the modern society given through the prism of INTERPOL's standards, as a kind of organized criminal activities, making the ground for police approach in dealing with the topic. Handling with normative and police dimensions in this matter, the author intends to access establishing of the topic's importance in the systematic way, as being initial for evaluative determining of criminal legislation functionality and efficiency of law enforcement agencies in the Republic of Serbia regarding European integration.

Key words: *trafficking in human organs, organized criminal, European Union, international police cooperation, INTERPOL*